

Verslag

VERSLAG COMMISSIE WATERSYSTEMEN 17 NOVEMBER 2023**Aanwezig.**

Inge Balthus (Uniebureau), Bea de Buisonjé (Waterschap Amstel Gooi en Vecht), Cees Pieter van Burgsteden (Wetterskip Fryslân), Josien van Cappelle (Hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard), Carlo van Dijk (Waterschap Vallei en Veluwe), Piet van der Eijk (Waterschap Hollandse Delta), Eric Gloudemans (Uniebureau), Rian Govers (Waterschap Brabantse Delta), Wim van Gorsel (Waterschap Scheldestromen), Bert de Groot (Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden), Erik den Hertog (voorzitter), Anke van Houten (Uniebureau), Nicole Koks (Waterschap Drents Overijsselse Delta), Manita Koop (Hoogheemraadschap van Delfland), Mark van Kruining (secretaris), Jaap Lodders (Waterschap Zuiderzeeland), Mariël Middendorp (voorzitter WWS), Els Otterman (Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden), Kees Romijn (Waterschap Rivierenland), Mado Ruijs (Waterschap de Dommel), Rogier van der Sande (voorzitter Uniebestuur), Adriënné van der Sar (Uniebureau), Peter Schrijver (Waterschap Rijn en IJssel), Wilbert Siebring (Waterschap Vechtstromen), Aad Straathof (Hoogheemraadschap van Rijnland), Arie van Wijk (Waterschap Noorderzijlvest), Anja Woortman (Waterschap Hunze en Aa's).

Berichten van verhindering.

Ernest de Groot (Aa en Maas), Klazien Hartog (Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier), Josette van Wersch (Waterschap Limburg).

1. Opening en actualiteiten.

- De voorzitter opent de vergadering door Waterschap De Dommel te bedanken voor de uitstekende organisatie van de CWS tweedaagse en stelt daarnaast de vraag welk waterschap volgend jaar de tweedaagse zou willen organiseren.
- Meerdere vergaderstukken zijn als nazending verstuurd, daarvoor maakt de voorzitter excuses. Vanaf 2024 zullen de CWS stukken minimaal 3 weken voor de vergadering beschikbaar worden gesteld op IBABS, nazendingen worden zoveel mogelijk vermeden.
- Op 10 november is een akkoord bereikt tussen het Europees Parlement en de EU-lidstaten over de Natuurherstelverordening. De verordening moet nog wel worden goedgekeurd door Raad en Parlement.
- Voor de waterschapsverkiezingen bestonden er kopgroepen voor diverse onderwerpen, om bestuurlijk mee te kunnen denken over ontwikkelingen (zie de ledenlijst, bijlage CWS 23-40.9). Het lijkt voor nu vooral relevant om de kopgroep NPLG weer in het leven te roepen. Vanuit de CWS zullen Klazien Hartog, Josette van Wersch, Peter Schrijver, Bert de Groot, Rian Govers en Cees Pieter van Burgsteden in de kopgroep NPLG plaatsnemen. Vanuit de CWS wordt gevraagd of er ook een kopgroep KRW kan worden opgericht. Geconcludeerd wordt dat er behoefte is de KRW in gezamenlijkheid (CWS en CWE) te bespreken. Als alle commissievergaderingen volgend jaar op één dag plaatsvinden, ontstaat in de tijd tussen beide vergaderingen ruimte om in gezamenlijkheid zaken te bespreken, zoals de KRW. Voor alsnog is ervoor gekozen de kopgroep wonen niet opnieuw samen te stellen (het tempo van dit dossier in Den Haag ligt nu iets lager).
- De Unie heeft diverse activiteiten ondernomen en gepland met betrekking tot verkiezings- en formatieperiode. Zo zijn er in verkiezingsprogramma's thema's uit de Unie-inzet beland. Het bestaande pamflet dat voor de vorige verkiezingen is opgesteld met IPO en VNG is tot op heden niet hernieuwd. In de formatieperiode zal er wel een pamflet gelanceerd worden in samenwerking met VEWIN (dry January) gericht op de formatietafel.
- De voorzitter spreekt de wens uit met een open houding het gesprek met elkaar aan te gaan. Er staan veel stukken op de agenda, een bondige reactie vanuit de CWS leden, zonder daarbij elkaars inbreng te herhalen helpt om de agenda binnen de tijd te kunnen doorlopen.

2. Inventarisatie rondvraag.

Zie agendapunt 12.

3. Verslag vergadering Commissie Watersystemen gehouden op 22 september 2023.

(bijlagen CWS 23-32a t/c).

Het verslag wordt zonder wijzigingen vastgesteld. De actie over verondiepen van diepe plassen blijft op de actielijst staan.

4. Onderzoek en regelgeving Grondwateronttrekkingen.

(bijlage CWS 23-33).

Door persoonlijke omstandigheden van de projectleider is de rapportage van lenW over de regelgeving voor grondwateronttrekkingen waarschijnlijk pas in december beschikbaar. De commissie geeft aan het van belang te vinden om met name aandacht te besteden aan onttrekkingen die echt impact hebben op de grondwaterstand. Toch kunnen vele kleine onttrekkingen samen ook veel impact hebben. Is op deze wijze een goed beeld te vormen van de hoeveelheid die echt onttrokken wordt? Zou het voorstel niet eerst aangescherpt moeten worden, bijvoorbeeld over welk debiet geregistreerd wordt? Ook is het van belang eerst naar eigen regelgeving te kijken, voordat naar regelgeving van anderen wordt gekeken. De relatie met de totale waterbalans is van belang. Er is veel verschil tussen hoog- en laag Nederland voor wat betreft grondwateronttrekkingen. Daarnaast wordt veel naar agrarische onttrekkingen gekeken, maar hoe kunnen de vele stedelijke onttrekkingen goed in beeld worden gebracht? De Brabantse waterschappen zijn erg actief als het gaat om grondwateronttrekkingen (meldplicht) en hebben ook ervaring met het in beeld brengen van stedelijke onttrekkingen.

De commissie stemt in met het opstellen van een gezamenlijke communicatieboodschap, maar vraagt wel betrokken te worden bij het opstellen ervan en vraagt de opstellers oog te hebben voor formuleringen en de doelgroep. Er worden nog wel vraagtekens gezet bij het opnemen van grondwateronttrekkingen in het Landelijk Grondwaterregister.

5. Waterschapsregelgeving vanuit het perspectief van Water en Bodem Sturend.

(bijlagen CWS 23-34 a t/m d).

De CWS heeft het Uniebureau gevraagd in beeld te brengen wat waterschappen in gezamenlijkheid in lijn met water en bodem sturend kunnen aanpassen in eigen regelgeving. De CWS is blij met het tussenresultaat. Diverse waterschappen zijn zelf of met een aantal waterschappen samen al aan het werk om regelgeving aan te passen, bijvoorbeeld de waterschappen in Noord- en Zuid-Holland. In januari zijn de resultaten van de studie(in Noord- en Zuid-Holland) beschikbaar. Lessen hieruit kunnen benut worden voor de uitwerking van de CWS opdracht. Verdieping van de voorliggende studie is wenselijk, maar op welke thema's? De dossiers verschillen sterk. Concretisering van 'water en bodem sturend' is belangrijk om bijvoorbeeld richting gemeentes te kunnen aangeven wanneer iets goed genoeg is; is afkoppelen van regenwater voldoende of wordt meer verwacht? Gemeenten hebben ook belang bij bindende regels. De uitdaging is om het stuk dusdanig uit te werken dat nationale eenduidigheid ontstaat in de regels, zonder in nietszeggende algemeenheden te verzanden. Daarnaast moet er genoeg ruimte blijven voor maatwerk en regionale eigenheden: verschillen tussen (en binnen) gebieden zijn groot. Uitwerken via optie B past daar het beste bij. De verwachting is dat in de CWS van 22 maart een eerste uitwerking gepresenteerd kan worden. Waterschappen uit Zuid- en Noord-Holland bieden aan in de CWS van maart een presentatie te verzorgen van het traject dat zij dan doorlopen hebben.

6. Weging Waterbelang - handreiking.

(bijlagen CWS 23-35a t/m c).

Het opstellen van de handreiking is een balanceer-act geweest. Het is de bedoeling dat de weging van het waterbelang (de oude Watertoets) dwingender zal worden, wellicht naar analogie van het 'dwingende oordeel' van de welstandscommissie bij verbouwing van een huis. VNG lijkt bij nader inzien toch niet te kunnen instemmen met de handreiking. De handreiking zal niet ter goedkeuring voorliggen in het BO Water van december.

De CWS spreekt z'n waardering uit voor wat er ligt, maar geeft aan dat een compactere en concretere tekst welkom is. Wellicht kan de tijd die ontstaat omdat de VNG niet wil tekenen, benut worden om de tekst te concretiseren, in te dikken en leesbaarder te maken (met plaatjes). Een deel van de waterschappen zou een stap verder willen gaan dan nu beschreven staat in de handreiking. De werkwijze van 'weging waterbelang' is nog niet klaar en is nog niet bindend, wat doen we in de tussentijd? Sluit het stuk voldoende aan bij de bestaande bouwconvenanten? De Omgevingswet wordt van kracht; het stuk poogt de rollen te duiden, maar slaagt daar nog niet genoeg in. Voorkomen moet worden dat gemeenten waterschappen gaan benaderen als gratis adviesbureaus. De vier klimaatscenario's geven de randen van de box aan waarbinnen het klimaat zich waarschijnlijk zal ontwikkelen, zaak is die kaders in beeld te brengen bij ruimtelijke ontwikkelingen.

7. Nationaal Plan van Aanpak Drinkwaterbesparing.

(bijlagen CWS 23-36 a en b).

Gezien de tijd wordt de CWS gevraagd schriftelijk input te leveren voor dit agendapunt. Aanvullend wordt opgemerkt dat framing van belang is: het zou niet alleen over drinkwater moeten gaan, maar om zoetwaterbesparing waarbij ook alternatieve bronnen moeten worden meegenomen zoals inzet van effluent als zoetwaterbron.

8. Appreciatie Agenda Natuurinclusief 2.0.

(bijlagen CWS 23-37a t/m b).

De Agenda Natuurinclusief 2.0 is gereed, het is een snel proces geweest, waar we als waterschappen ons voordeel mee kunnen doen in termen van waterkwaliteit, klimaatadaptatie en biodiversiteit. Opgemerkt wordt dat het goed is dat maatregelen in het veld meerdere doelen te dienen, maar de primaire doelen mogen niet uit beeld raken. Zo kunnen waterschappen bij het uitvoeren van watertaken rekening houden met natuur: vanuit het water blijven redeneren (rolvastheid). Het is een agenda, wanneer is er voldoende natuurinclusief gewerkt? In het stuk worden termen soms door elkaar gebruikt (natuur of biodiversiteit, groenblauw netwerk of groenblauwe dooradering?): het is wenselijk om in terminologie consequent te zijn. Het stuk maakt zichtbaar hoe natuur kan bijdragen aan opgaven van waterschappen en andersom zijn vaak hydrologische randvoorwaarden nodig voor herstel van natuur en biodiversiteit. Water kan een verbindende rol spelen. Het stuk geeft handvatten in gesprekken met gemeenten en ontwikkelaars. Goed om gebruik te maken van bestaande overlegstructuren. Gevraagd wordt om ook een link te leggen met buitendijkse natura 2000 gebieden. Veel wat nu gebeurt of al heeft plaatsgevonden, is ook natuurinclusief uitgevoerd, dat mag meer aandacht krijgen in de bijgaande brief. Met een paar formuleringen in de appreciatiebrief kijken Bert de Groot en Nicole Koks nog even mee.

9. Positionering waterschappen EU richtlijn bodemmonitoring en veerkracht - houtskoolschets.

(bijlage CWS 23-38 a & b).

De CWS stemt in met de gevraagde besluiten, maar merkt nog wel een aantal zaken op.

- Passen Europese uitgangspunten wel bij de Nederlandse situatie? Tegen welke zaken lopen we over 10 jaar aan, die we nu nog kunnen voorkomen (zoals het one out-all-out principe)? Dit is van belang bij de implementatiefase in Nederland.
- Het lijkt er in de tekst soms op alsof de bodem nu dood zou zijn, terwijl er een hele hoge productie wordt gerealiseerd, die beelden kloppen niet met elkaar.
- Het is positief om uitgangspunten te formuleren voor de bodem; waar we naartoe willen.
- In de houtskoolschets staat de zin 'Een gezonde bodem vraagt minder gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en bemesting.' Kan het woord 'minder' vervangen worden door 'evenwichtige'?
- In het verleden is in mondiaal verband afgesproken om het organische stof gehalte in de bodem te verhogen. Deze informatie moet betrokken worden bij de richtlijn.
- In de oplegnotitie staan vier bullets. De laatste in de opsomming bevat in feite de kerntaken van de waterschappen. Kan de volgorde aangepast worden zodat die bullet bovenaan komt te staan?
- De bodemrichtlijn zelf en wet- en regelgeving over de natuurherstelopgave zijn een gegeven.

10. Uitvoeringsstrategie water en bodem sturend.

(bijlage CWS 23-39a en b).

Gevraagd besluit:

De CWS stemt in met de voorgenomen vervolgstappen ten aanzien van de borging, waarbij waterschappen hun eigen instrumentarium kunnen inzetten.

11. Mededelingen.

- 11.1 Draaien aan de Waterknop
(bijlagen CWS-23-40_1 a en b)
Joost Buntsma merkt op dat de Waterwijzer Natuur door STOWA is ontwikkeld en er ook een Waterwijzer Landbouw door STOWA is ontwikkeld.
- 11.3 Handreiking benadering landschapselementen GLB
(bijlage CWS 23-40_3)
Rian Govers doet de oproep aan de Unie om in beeld te brengen hoe ieder waterschap hierin verder gaat en daarbij gebruik te maken van expertise die bij Scheldestromen en Hollandse Delta beschikbaar is.
- 11.5 Stand van zaken dossier uitheemse rivierkreeft
(bijlage CWS 23-40_5)
Josien van Capelle vraagt hoe het kan dat de resultaten van het onderzoek naar de verantwoordelijkheidsverdeling bij beheersing van uitheemse rivierkreeft nog niet gedeeld kan worden. Het ministerie van LNV mist nog een aantal zaken in het onderzoek en wil dat eerst laten uitzoeken voor het openbaar gemaakt kan worden. Omdat het onderzoek inmiddels deel uitmaakt van bespreking in het Bestuurlijk Overleg Uitheemse Rivierkreeft is het niet mogelijk om voor deze aanvulling zelf de rapportage openbaar te maken. Goed om als waterschappen voor te sorteren als ook andere aan te wijzen groepen dan beroepsvissers uitheemse rivierkreeften kunnen gaan wegvangen. Gevraagd wordt om een bijeenkomst te beleggen met de kopgroep uitheemse rivierkreeft.

12. Rondvraag.

- Mado Ruijs vraagt welke activiteiten de Unie heeft ondernomen in het proces rond (eventuele) verlenging van het gebruik van het gewasbeschermingsmiddel glyfosaat. De Unie heeft geen inbreng geleverd, wat normaal gesproken ook niet gebeurt voor andere specifieke stoffen (er komen constant nieuwe stoffen op de markt). Nederland heeft zich onthouden van stemming, de Europese Commissie heeft een besluit genomen. Delfland heeft over de verlenging een brief gestuurd, daar is een vrij zwakke ondersteuning vanuit de Unie op gekomen. Rogier van de Sande reageert dat de Unie inderdaad wat terughoudend is geweest omdat er geen vraag vanuit de commissie hierover is gekomen. De Unie-inzet kan niet anders dan in lijn zijn, met wat de waterschappen gezamenlijk vragen en vinden.
- Carlo van Dijk vraagt waarom heffing en vergunning van grondwateronttrekkingen bij verschillende bestuurslagen is belegd, zouden waterschappen als waterautoriteit niet alle grondwatertaken moeten hebben? De Unie zoekt dat uit.
- Rian Govers geeft aan dat in een motie gevraagd is of de Unie ervoor kan lobbyen dat gewasbeschermingsmiddelen alleen door gecertificeerde bedrijven gebruikt mogen worden. Er worden nog steeds verboden stoffen aangetroffen in oppervlaktewater en dan wordt al snel naar de agrarische sector gekeken, terwijl particulieren makkelijk aan verboden middelen kunnen komen. Dit is een onderwerp voor de CWE. Gevraagd wordt de motie te delen, zodat het stuk kan worden doorgeleid naar de CWE.

Actietabel

Nr	Omschrijving	Actiehouder
----	--------------	-------------

1	Het onderwerp verondiepen van diepe plassen agenderen voor de CWS.	Uniebureau
2	Een bijeenkomst beleggen met de kopgroep rivierkreeft	Uniebureau
3	Uitzoeken waarom heffing en vergunning van grondwateronttrekkingen bij verschillende bestuurslagen is belegd	Uniebureau